

การศึกษาดูงานด้านการพัฒนาครูในนิวซีแลนด์

A FIELD TRIP STUDY ON TEACHER DEVELOPMENT IN NEW ZEALAND

เกริ่นนำ

การได้มีโอกาสไปศึกษาเรียนรู้การจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ซึ่งเป็นประเทศที่มีความโดดเด่นในด้านคุณภาพของผู้เรียนและการจัดการศึกษา เนื่องจากสมาคมบัณฑิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีสมาชิกสภาประกอบด้วย คณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 74 แห่ง โดยมีประธานสภาคือ รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัก สภาคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แห่งประเทศไทยเป็นองค์กรร่วมมือทางวิชาการครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาครุศาสตร์ พัฒนาวิชาชีพครูให้มีพลังและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชาติ โดยมีพันธกิจหลักคือ การส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และการวิจัยทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และการบริการวิชาการแก่ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ด้วยเป้าหมายและพันธกิจดังกล่าว สมาคมบัณฑิตฯ จึงจัดโครงการศึกษาเรียนรู้การจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์

ภาพรวมของการจัดการศึกษาของประเทศนิวซีแลนด์ แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา (เกรด 1-8) ระดับมัธยมศึกษา (เกรด 9-13) และระดับอุดมศึกษา ซึ่งจำนวนโรงเรียนในระดับประถมศึกษาที่มีจำนวน 2,070 แห่งมีครูประมาณ 26,000 คน และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวน 480 แห่งมีครูประมาณ 22,100 คน โดยเป็นโรงเรียนของรัฐร้อยละ 97 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ประเทศนิวซีแลนด์กำหนดการศึกษาภาคบังคับตั้งแต่อายุ 6 – 16 ปี (เกรด 1 - 12) ซึ่งในการเรียนระดับมัศึกษานักเรียนจะต้องสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ (National Certificate of Educational Achievement) มีการสอบใน 3 ระดับ ดังนี้

- นักเรียนเกรด 11 จะรับการทดสอบ NCEA-Level 1
- นักเรียนเกรด 12 จะรับการทดสอบ NCEA-Level 2
- นักเรียนเกรด 13 จะรับการทดสอบ NCEA-Level 3

---

¹ ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

จิตติมา วรณศรี

การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครู ถือเป็นเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศนิวซีแลนด์ ทั้งนี้กระทรวงได้กำหนดแนวทางการสอนที่มีประสิทธิผล เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน
2. ส่งเสริมให้นักเรียนได้สะท้อนความคิด หรือสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม ซึ่งจะช่วยพัฒนาความคิดริเริ่ม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
3. ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสอดคล้องสัมพันธ์ของสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ ครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากเห็น ค้นหาข้อมูลหรือแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และนำสิ่งที่ค้นพบประยุกต์ใช้ในบริบทใหม่ หรือวิธีการใหม่
4. เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียน และฝึกการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นเพื่อสร้างวัฒนธรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้
5. ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้สู่ประสบการณ์จริง เพราะนักเรียนจะเรียนรู้ได้ดี เมื่อสามารถบูรณาการสิ่งที่เรียนรู้ใหม่กับสิ่งที่รู้แล้ว และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่เรียนไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
6. การจัดเตรียมให้นักเรียนมีโอกาสและเวลาในการเรียนรู้ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติอย่างเพียงพอ
7. ครูจัดการเรียนการสอนและวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งแสวงหาวิธีการเพื่อพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย

ทั้งนี้ แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลข้างต้น จะนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของนักเรียนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด อันเป็นคุณลักษณะ ความรู้ความสามารถของนักเรียน เพื่อการดำรงชีวิตและเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ดังนี้

1. สมรรถนะในการคิด จะช่วยให้นักเรียนสามารถคิดและแก้ปัญหา รวมทั้งการสร้างและการประยุกต์ความรู้
2. สมรรถนะการใช้ภาษา สัญลักษณ์ และข้อความ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนสามารถใช้ภาษา สัญลักษณ์ และข้อความ รวมทั้งเทคโนโลยีเพื่อการติดต่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม

จิตติมา วรณศิริ

3. สมรรถนะการจัดการ จะช่วยให้นักเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายส่วนตัว วางแผน และคิดวิธีการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ตลอดจนสามารถแสดงพฤติกรรมในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์

4. ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น จะช่วยให้นักเรียนฝึกรับฟังผู้อื่น ตระหนักถึงความแตกต่าง การเจรจาต่อรอง และการแลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งจะทำให้ได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งใหม่ แสดงบทบาท และสามารถปฏิบัติตนต่อบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสมตามบริบทที่แตกต่าง

5. การมีส่วนร่วมและการสนับสนุนช่วยเหลือชุมชน จะทำให้นักเรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ชุมชน มีความมั่นใจที่จะมีส่วนร่วมในชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิ บทบาทความรับผิดชอบที่มีต่อชุมชน ตลอดจนการช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม

การพัฒนาครูของนิวซีแลนด์

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนในระดับปฐมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา นั้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณสมบัติของครูเพื่อการจัดการเรียนการสอนและพัฒนา นักเรียนในระดับต่างๆ ดังนี้

1. ครูสอนระดับปฐมวัย มีคุณสมบัติขั้นต่ำคือ อนุปริญญาด้านการสอน
2. ครูสอนระดับประถมศึกษา มีคุณสมบัติขั้นต่ำคือ ปริญญาตรีด้านการสอน 3 ปี
3. ครูสอนระดับมัธยมศึกษา มีคุณสมบัติขั้นต่ำคือ ปริญญาตรีในสาขาวิชาเฉพาะ 3 ปี และประกาศนียบัตรบัณฑิตด้านการสอนอีก 1 ปี

การเข้าสู่วิชาชีพครูหลังจบการศึกษา เริ่มต้นด้วยการฝึกปฏิบัติงานในโรงเรียนเป็นเวลา 2 ปี แล้วจึงจะได้รับการรับรองลงทะเบียนเป็นครู และต้องต่อใบอนุญาตการประกอบวิชาชีพทุก 3 ปี กับสภาครูนิวซีแลนด์ รวมทั้งต้องมีหลักฐานแสดงถึงการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง อาทิ การศึกษาต่อ การฝึกอบรมระยะสั้น หรืออื่นๆ ทั้งนี้การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถและคุณวุฒิเพิ่มขึ้นจะนำไปสู่การได้รับเงินเดือนที่สูงขึ้นเช่นกัน

ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนานักเรียนในระดับการศึกษาพื้นฐานมีคุณภาพ สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยจึงมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาครูให้มีคุณสมบัติ และสมรรถนะในการสอนตามที่กำหนด เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนและพัฒนา นักเรียนแต่ละระดับการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมหาวิทยาลัยที่เป็นเป้าหมายของการศึกษาดูงานครั้งนี้คือ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยไคเคแลนด์

จิตติมา วรณศรี

(The University of Auckland) และวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยแคนเทอร์เบอรี (University of Canterbury) ซึ่งมีหลักสูตรพัฒนาครูทั้งในระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท และปริญญาเอก โดยทั่วไปจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก กำหนดเวลาเรียน 3 ปี, 2 ปี และ 3 ปี ตามลำดับ สำหรับหลักสูตรการพัฒนาครูของ มหาวิทยาลัยโอ๊คแลนด์ และมหาวิทยาลัยแคนเทอร์เบอรีนั้น มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษา ใน 3 ระดับ ได้แก่

1. การศึกษาระดับปฐมวัย (Early childhood education) เพื่อไปเป็นครูสอนระดับปฐมวัยใน โรงเรียนอนุบาล

2. การประถมศึกษา (Primary teacher education) เพื่อไปเป็นครูสอนระดับประถมศึกษาที่เป็นครูประจำชั้นสามารถจัดการเรียนการสอนได้ทุกวิชา

3. การมัธยมศึกษา (Secondary teacher education) เพื่อไปเป็นครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่สอนวิชาเฉพาะ

ทั้งนี้ ครูที่สอนระดับปฐมวัยหรือครูที่สอนระดับประถมศึกษา หากเข้าศึกษาต่อเพิ่มเติมให้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดก็สามารถเปลี่ยนเป็นครูสอนระดับมัธยมศึกษาได้

หลักสูตรพัฒนาครูโดยส่วนใหญ่เป็นสาขาการสอนหรือการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีสาขา การให้คำปรึกษา การศึกษาพิเศษ สุขศึกษา ตัวอย่างหลักสูตรพัฒนาครู เช่น

1. **หลักสูตรปริญญาตรีด้านการเรียนการสอนระดับปฐมวัย** (Early childhood teacher education) โครงสร้างหลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 กลุ่มวิชา กำหนดเวลาเรียน 3 ปี ดังนี้ (1) กลุ่มรายวิชาเกี่ยวกับหลักสูตร นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเด็กปฐมวัย ทฤษฎีการสอน และทักษะการสอนแต่ละเนื้อหาของหลักสูตร (2) กลุ่มรายวิชาการศึกษาศาสตร์ จะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการศึกษา ระบบการศึกษาของนิวซีแลนด์ บริบททางสังคม การเมืองและวัฒนธรรม ทักษะการสื่อสาร พัฒนาการของเด็ก การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล (3) กลุ่มรายวิชาการศึกษาวิชาชีพและการฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพ นักศึกษาจะได้ฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการสอน ฝึกปฏิบัติการในชั้นเรียนกับครูที่มีประสบการณ์ทุกปีๆ ละ 8-10 สัปดาห์

2. **หลักสูตรปริญญาตรีด้านการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา** (Primary teacher education) โครงสร้างหลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 กลุ่มวิชา ดังนี้ (1) กลุ่มรายวิชาเกี่ยวกับหลักสูตร

จิตติมา วรณศรี

นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและวิชาต่างๆ ที่ครูประถมศึกษาจะต้องสอน อาทิ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2) กลุ่มรายวิชาการศึกษา นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัตถุประสงค์เป้าหมายของการศึกษา ระบบการศึกษาของนิวซีแลนด์ บริบททางสังคม การเมืองและวัฒนธรรม พัฒนาการของเด็ก การจัดการเรียนการสอน การจัดการในชั้นเรียน การประเมินผล และทักษะการสื่อสาร (3) กลุ่มรายวิชาการศึกษาทางวิชาชีพ นักศึกษาจะได้เรียนรู้จากการสังเกตชั้นเรียน การวางแผน การวินิจฉัย และฝึกทักษะการสอน วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นข้อกำหนดของครูระดับประถมศึกษาของนิวซีแลนด์ (4) กลุ่มรายวิชาการศึกษาฝึกปฏิบัติทางวิชาชีพ นักศึกษาจะต้องไปฝึกปฏิบัติงานในโรงเรียน เพื่อเรียนรู้บทบาทของครู จะได้วางแผน ทดลองสอนและพัฒนาทักษะสอน ทักษะการจัดการ ในการดูแลของครูที่มีประสบการณ์ ทุกปีๆ ละ 8-12 สัปดาห์ โดยกำหนดให้ทำงานประมาณ 8 ชั่วโมงต่อวัน

3. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตด้านการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา (Secondary teacher education) สำหรับผู้ที่จบปริญญาตรีแล้วที่ต้องการพัฒนาเป็นครูสอนระดับมัธยมศึกษา โครงสร้างหลักสูตรมีองค์ประกอบพื้นฐาน 4 กลุ่มวิชา ดังนี้ (1) กลุ่มรายวิชาเกี่ยวกับการศึกษาทางวิชาชีพ นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอน การจัดการชั้นเรียน ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการนำเสนอ ทฤษฎีการเรียนรู้ กลยุทธ์การสอน (2) กลุ่มรายวิชาการสอน นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรของนิวซีแลนด์ และการจัดทำหลักสูตรโรงเรียน มาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิธีการสอนและการจัดการ ตลอดจนฝึกการประเมินผล โดยทั่วไปมหาวิทยาลัยจะเปิดในสาขาวิชาต่างๆ อาทิ ศิลปศึกษา ภาษาอังกฤษ สุขศึกษา ภาษาเมารี คณิตศาสตร์ ดนตรี วิทยาศาสตร์ (เคมี/ชีวศึกษา/ฟิสิกส์) สังคมศึกษา เป็นต้น (3) กลุ่มรายวิชาการศึกษา นักศึกษาจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา ปรัชญา การเมือง วัฒนธรรม และจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาได้ในบริบทของชีวิตจริง (4) กลุ่มรายวิชาฝึกปฏิบัติการสอน นักศึกษาจะได้ฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกทักษะการพัฒนานักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้มีประสบการณ์ในสถานการณ์จริง โดยกำหนดเวลาฝึกปฏิบัติการสอน 14 สัปดาห์

การได้ศึกษาเรียนรู้ครั้งนี้ทำให้เห็นความแตกต่างของลักษณะการพัฒนาครูของนิวซีแลนด์ที่แตกต่างจากประเทศไทย กล่าวคือ หลักสูตรครูของนิวซีแลนด์มุ่งพัฒนาครูที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาแต่ละระดับ (ปฐมวัย/ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา) และครูที่สอนแต่ละระดับก็มีคุณสมบัติขั้นต่ำที่ต่างกันไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ส่วนหลักสูตรครูของประเทศไทยในปัจจุบันมุ่งพัฒนาครู

จิตติมา วรรณศรี

ในสาขาวิชาเฉพาะ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ฯลฯ เมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนได้ในเกือบทุกระดับ ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา รวมทั้งปฐมวัย จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาครูของไทยเน้นความเชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาเป็นหลัก ส่วนหลักสูตรครูของนิวซีแลนด์เน้นความเชี่ยวชาญในด้านสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียนแต่ละระดับเป็นหลัก โดยหากครูปฐมวัย หรือครูประถม ศึกษาต้องการพัฒนาเปลี่ยนไปสอนระดับมัธยมศึกษาก็ต้องศึกษาต่อให้มีคุณสมบัติตามที่กำหนด

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาครูในอดีตของประเทศไทยกลับมีความคล้ายคลึงกับนิวซีแลนด์ ที่เรามีโรงเรียนฝึกหัดครูมูล โรงเรียนฝึกหัดครูประถม โรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม โดยมีแนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณสมบัติของครูเพื่อจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนในแต่ละระดับการศึกษา ในมุมมองด้านการบริหารงานบุคคลก็คือ การพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถสมรรถนะที่เหมาะสมกับงานที่จะปฏิบัติ อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิผล ดังนั้นเพื่อสนับสนุนให้เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาของไทยบรรลุผล สถาบันผลิตและพัฒนาครูสามารถดำเนินการได้โดยการจัดหลักสูตรครูที่สะท้อนถึงการพัฒนานิสิตนักศึกษาครูให้เป็นครูคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนและเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับ ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของนักเรียนไทยที่สามารถเทียบและแข่งขันได้กับนานาชาติ

